

Dr hab. Jarosław Bogucki
Wydział Rzeźby
Uniwersytet Artystyczny
im. Magdaleny Abakanowicz
w Poznaniu

Mosina, 11.04.2024 r.

RECENZJA

rozprawy habilitacyjnej, dorobku artystycznego i dydaktycznego pani dr Kariny Anny Marusińskiej, sporządzona w związku z postępowaniem habilitacyjnym w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki piękne i konserwacja dzieł sztuki przeprowadzonym przez Akademię Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu.

ZLECENIODAWCA RECENZJI

Akademia Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu zgodnie z otrzymaną decyzją Rady Doskonałości Naukowej z dnia 4.12.2023 r. zleciła wykonanie recenzji w postępowaniu habilitacyjnym w dziedzinie sztuki, dyscyplinie artystycznej sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki dr Kariny Anny Marusińskiej.

DANE HABILITANTKI

Karina Anna Marusińska urodziła się w Piotrkowie Trybunalskim w 1983 r. Mieszka i pracuje we Wrocławiu, gdzie ukończyła Akademię Sztuk Pięknych na kierunku wzornictwo, projektowanie ceramiki (2003–2008). Studiowała także w ramach programów stypendialnych na hiszpańskim Uniwersytecie Kraju Basków w Bilbao (2007) i we francuskim Instytucie Ceramiki w Guebwiller (2008). Odbyła studia podyplomowe Design Management prowadzone przez Instytut Wzornictwa Przemysłowego i Kolegium Gospodarki Światowej Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie (2009–2010) oraz międzynarodowe studia podyplomowe „Kaolin” na kierunku sztuka i design we współczesnej ceramice w ENSA Limoges we Francji i Chinach (2013–2014). Pracuje na wrocławskiej ASP jako adiunktka w

31

Pracowni Ceramiki Kontekstualnej, prowadzonej wraz z prof. Mirosławem Kocińskim (od 2010 r.).

Jest artystką interdyscyplinarną, nauczycielką akademicką z tytułem doktory, animatorką działalności społeczno-kulturalnej. Współtworzyła grupę projektową Wzorowo (2008–2014). Należy do kolektywu „Food Think Tank” (od 2014 r.) i grupy performerskiej „łuhuu!” (od 2005 r.). Jest wielokrotną stypendystką (m. in. Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Marszałka Województwa Dolnośląskiego, Marszałka Województwa łódzkiego, Prezydenta Wrocławia), laureatką licznych nagród (m.in. „Talent Trójki” Polskiego Radia, „Warto” Gazety Wyborczej, „Make me!” Łódź Design, Przeglądu Sztuki „Survival 14”, Nagrody Rektora ASP Wrocław), rezydentką (Francja, Chiny, Słowacja, Austria, Wielka Brytania), uczestniczką licznych krajowych i międzynarodowych wystaw, festiwali, sympozjów, plenerów. Jej prace znajdują się w zbiorach praskiej galerii Krehky, Muzeum Narodowego w Warszawie, Muzeum Narodowego we Wrocławiu, Muzeum Narodowego w Krakowie, Muzeum Regionalnego w Stalowej Woli.

OCENA AUTOREFERATU I WSKAZANEGO DZIEŁA ARTYSTYCZNEGO

W pierwszych wersach rozdziału czwartego, poświęconego omówieniu osiągnięć oraz refleksji własnej K. A. Marusińskiej, natrafiamy na jej próbę zdefiniowania swojej postawy artystycznej. Habilitantka określa siebie mianem artystki interdyscyplinarnej, posługującej się szerokim wachlarzem twórczej ekspresji, poczynając od instalacji, poprzez rzeźbę, obiekt, wideo, po działania performance i *site specific*. Jej dzieła wpisują się w określone konteksty kulturowe, mają charakter autonarracyjny, a ponadto są działaniami społecznie zaangażowanymi. Analizując jej bogatą twórczość i niezliczone aktywności, trudno nie zgodzić się z tym opisem.

W podrozdziale „Wprowadzenie” artystka wspomina o niezwykle istotnym doświadczeniu zdobytym we wrocławskich muzeach, z którego zrodził się projekt, a później cykl „Okrychy świata”. Przeprowadza wnikliwą analizę obecnych tendencji w muzealnictwie, odnosząc się do nadal obowiązującej XIX-wiecznej formuły oraz społecznej roli muzeów. Słusznie zauważa konieczność przeprowadzenia zmian w tej dziedzinie. Podkreśla potrzebę skupienia uwagi na przyszłości zamiast na przeszłości, ustanowienia nowych norm dla instytucji muzealnych, które będą bardziej zaangażowane w interakcję z publicznością, aby umożliwić zrozumienie i poszukiwanie rozwiązań dla aktualnych wyzwań, takich jak zmiany klimatyczne czy globalna

BL

polityka. Nakreśla swoją wizję muzeów, które są miejscami otwartymi, pozbawionymi barier, prowokującymi do poszukiwań i refleksji. Przedstawia również swój osobisty stosunek do muzealnych eksponatów, które — jak pisze — „traktuje jako dziedzictwo, z którego można wydobywać alternatywne narracje na temat złożoności świata”. Zwraca uwagę na eksponaty, które utraciły swoją pierwotną, utylitarną funkcję, stając się muzealnymi obiektami. Muzealne „szczątki” stanowią dla K. A. Marusińskiej inspirację do tworzenia własnych złożonych kompozycji. Duże znaczenie ma dla niej to, w jakim kontekście kiedyś funkcjonowały. Proces twórczy K. A. Marusińskiej w dużej mierze opiera się na wnikliwej obserwacji — jak pisze, na „ważnym przyglądaniu się światu, do którego dostęp mamy przede wszystkim właśnie przez jego okruchy”. Tworzone przez nią prace „rezonują” z obiektami muzealnymi, w pewien sposób wchodzą z nimi w relację; można powiedzieć, że tworzą z nimi pewną całość.

W podrozdziale „Proces twórczy: wizyty w muzeach, poszukiwanie kontekstów, łączenie odległych światów” opisuje szczegółowo przebieg zdobywania wiedzy i doświadczenia związanego z pobytem w wybranych muzeach oraz przebieg pracy nad cyklem „Okruchy świata”. Zwraca szczególną uwagę na okres lockdownu związanego z pandemią Covid-19 oraz macierzyństwo — dwa zdarzenia, które znacząco zakłóciły jej naturalny porządek rzeczy.

W podrozdziale „Autoetnografia” opisuje doświadczenia z dzieciństwa oraz wydarzenia, kadry z przeszłości, które odcisnęły na niej szczególnie silne piętno. Zwraca uwagę na istotę własnych subiektywnych wyborów.

Podrozdział „Przedmioty, doświadczenie, historia” w istotny sposób wyjaśnia motywacje artystki. Opisuje ogólne założenia cyklu, kluczowe jego elementy oraz przesłanie, które cykl niesie. O roli środowiska muzeum jako tła jej działań pisze: „Każda z prac składających się na omawiany cykl jest silnie związana z miejscem, które w jakiś sposób zainspirowało jej powstanie”, a także było miejscem ekspozycji. W swoich pracach stawia pytania o przyszłość ludzkości i potrzebę rewizji dotychczasowych wartości.

W podrozdziale „Od muzeum w Grazu do muzeów wrocławskich” skupia się na chronologii i doborze miejsca ekspozycji związanych z powstaniem poszczególnych prac cyklu.

Treść autoreferatu cechuje zarówno rzeczowy charakter, jak i głęboka wrażliwość. Jasno definiuje twórczą postawę artystki oraz jej cele twórcze, będąc autentycznym odzwierciedleniem procesu twórczego. Szczegółowo wyjaśnia motywacje i proces kształtowania ostatecznej formy dzieła. Ponadto stanowi istotne świadectwo głębokiej

J.L.

świadomości artystki oraz jej społecznej roli. Co więcej, zawiera pogłębioną refleksję nad współczesnym muzealnictwem i potrzebą jego reformy. Ważnym uzupełnieniem jest załączona publikacja autorki pt. „Okrucy świata”, która zawiera bogatą dokumentację jej prac artystycznych oraz interesujący komentarz pt. „Wobec nieruchomości rzeczy. O pracach Kariny Marusińskiej” autorstwa Moniki Braun, uznanej kulturoznawczynie.

Jako dzieło habilitacyjne autorka wskazała cykl dwunastu prac pod wspólnym tytułem „Okrucy świata”, powstałych w latach 2017–2023, z czego większość zrealizowano po roku 2020. Prezentowane prace zostały przedstawione w porządku chronologicznym.

„Cisza” to niewielki eksponat w formie kamienia umieszczonego za plecym przedmiotem w kształcie ust, z którego boków wychodzą sznurki — jeden zwieńczony frędzlami, a drugi pętlą. Całość spoczywa na półce z cytatem z Jeana-Paula Sartre’a: „Choćbyśmy siedzieli cicho i bez słowa, jak kamienie, wówczas i tak działalibyśmy przez naszą bierność”. Praca odnosi się do kontrastu między specyfiką muzealnych przestrzeni a panującym na zewnątrz zgiełkiem. Jest odpowiedzią na aktualne wydarzenia. Zdaje się pytać o skuteczność oraz etykę obywatelskiego zaangażowania. Porusza kwestie protestu i milczenia jako jednych z form działania obywatelskiego.

„Kamienie które płaczą” to instalacja składająca się z dwóch zwielokrotnionych obiektów: sznurka oraz obrobionych krzemieni, które formą nawiązują do tzw. pięściaków, najstarszych kamiennych narzędzi. Projekt prezentowano w Muzeum Archeologicznym, co nie tylko odnosiło się do kluczowego elementu instalacji, ale także przypominało o długiej historii ludzkiego gatunku. Istotny jest symboliczny wymiar krzemienianych obiektów, które poza funkcją użytkową mogły służyć do manifestacji statusu społecznego oraz walki, jako forma broni. To od ich właścicieli zależało, jakich zdarzeń były świadkami.

„Butelka niecierpliwości” to dzieło prezentujące zdeformowaną termicznie w kształt klepsydry szklaną butelkę z zamkniętym wewnątrz miałem węglowym. Praca Marusińskiej doskonale oddaje nieubłagany upływ czasu i nieuchronność końca. W kształcie zdeformowanej butelki można dostrzec ślad innej emocji, tj. reakcji na uległość twardej i kruchej struktury szkła poddanej termicznej obróbce, ściśniętej do granic deformacji. Lokalizacja pracy wśród „Butelek cierpliwości” — kolekcji Henryka Tomaszewskiego w Muzeum Teatru we Wrocławiu — dodaje jej dodatkowego znaczenia i kontekstu.

JK

„Corona muralis” to korona odlana z betonu, ozdobiona tłuczonym szkłem i umieszczona na poduszce wykonanej z kordury. Kolorystyka poduszki, tj. pomarańcz i czerni, odnosi się do Refugee Nation Flag, symbolu ruchu dążącego do uznania wszystkich uchodźców za jedną wspólnotę narodową. Poza funkcją atrybutu władzy korona nawiązuje również do rodzaju zabezpieczenia zwieńczeń murów, który naraża intruzów na dotkliwe zranienia. Praca została zaprezentowana w Muzeum Architektury we Wrocławiu.

„Skrawki” to osiem kolaży przedstawiających obierki ziemniaków, umieszczonych niczym w ramach na porcelanowych talerzach. Praca nawiązuje do rodzinnej historii autorki, mianowicie wojennych losów jej babki. Obiekty prezentowane były w Muzeum Sztuki Medalierskiej w Pałacu Królewskim we Wrocławiu.

„Choroby komunikacyjne” to seria ośmiu obiektów stworzonych w autorskiej technice wykorzystującej szkło, ceramikę i drewno. Wszystkie prace w tej serii koncentrują się wokół motywu języka rozumianego zarówno jako fizyczny narząd, jak i narzędzie komunikacji. Każdy element serii stanowi samodzielne dzieło, które komentuje konkretny problem związany z komunikacją. Prezentacja odbyła się w Muzeum Mulaży w Klinice Dermatologii Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego we Wrocławiu.

„Napięcie” to fotografia przedstawiająca dłoń w geście zwycięstwa (Victorii), gdzie rozłożone palce nawiązują do ramion procy z gumką z przygotowanym do wystrzelenia kamieniem. Praca była prezentowana w Muzeum Etnograficznym Oddziale Muzeum Narodowego we Wrocławiu.

„W cieniu innych świecić” to trzydzieści szklanych węzłów umieszczonych na marmurowej płycie. Praca, jak mówi autorka, „jest symbolicznym uzupełnieniem galerii o kobiety, o których historia dotychczas milczała”. Realizację umieszczono pośród trzydziestu marmurowych popiersi w Sali Mieszkańskiej Starego Ratusza; zdecydowana większość z nich przedstawiała znamienitych wrocławian.

„Margines wszechświata” to obiekt ceramiczny wypalony z różnych rodzajów gliny cechujących się niekompatybilnymi właściwościami, takimi jak skurcz czy temperatura wypału. Praca stanowi komentarz do złożoności jednostki ludzkiej oraz nawiązuje do gliny jako mitycznego materiału, z którego według założeń wielu kultur został stworzony człowiek.

„Wspólnota” to kompozycja z ceramicznych elementów ułożonych w stos, który formą nawiązuje do ogniska lub symbolicznego znaku „hashtag” używanego w mediach społecznościowych do oznaczania treści. Praca odwołuje się do idei wspólnoty i relacji

JK

międzyludzkich. Została zaprezentowana w Muzeum Archeologicznym w Arsenale Miejskim, Muzeum Miejskim we Wrocławiu.

„Szramy” to odtworzone w szkle ubytki pozostałe po historycznym wydarzeniu — napaści czeladników na członków Rady Miejskiej w 1418 r. Praca nawiązuje do sprzeciwu oraz spowodowanych przezeń konsekwencji. Dzieło zostało wystawione publicznie w Muzeum Sztuki Mieszczańskiej w Starym Ratuszu, Muzeum Miejskim we Wrocławiu.

„Byty niepożądane” to instalacja wykonana z elementów pełniących funkcję ochronną, które cechują się ostrymi i regularnymi kształtami formatek wyciętych z czarnej blachy stalowej. Z tych elementów artystka skomponowała symboliczne rośliny, umieszczając je w zużytych samochodowych tarczach hamulcowych. Praca eksponowana w Muzeum Sztuki Mieszczańskiej w Starym Ratuszu, Muzeum Miejskie Wrocławia.

Marusińska posługuje się formą kolażu, która „oprócz tego, że spaja ze sobą fragmenty świadomie wyrwane z pierwotnych kontekstów, nobilituje te z pozoru mało znaczące, nadaje im głębszy sens przez zespolenie z większą całością”. Jej dzieła wpisują się w nurt rzeźby kameralnej, gdzie subtelnie wkomponowane w otoczenie nie dominują i nie narzucają się odbiorcy. Wykonane są ze starannie dobranych, mających symboliczne znaczenie obiektów oraz materiałów, które zostały świadomie wyselekcjonowane z myślą o ich roli w dziele. Trudno nie zgodzić się ze słowami Ewy Braun, która następująco skomentowała nastawienie i działalność artystyczną Marusińskiej: „Ona nie zniewala materii, ona z nią dyskutuje”. Artystka w swoich dziełach często odwołuje się do historii, wydarzeń politycznych czy zjawisk społecznych, przede wszystkim jednak buduje relację do miejsca, w tym przypadku więc muzealnych sal wystawienniczych, szczególnie istotnych w cyklu „Okruchy świata”.

Marusińska odrzuca potrzebę estetyki w swojej twórczości, lecz jednocześnie jej dzieła cechuje spójność formy, skończoność oraz dbałość o każdy, nawet najmniejszy detal. Ta harmonia wynika zapewne z osobowości artystki — osoby wrażliwej, uważnej, poszukującej istotnych dla niej znaczeń i kontekstów w każdym elemencie używanym do swoich realizacji. Podążając za jej słowami: „Okruchy, resztki, strzępy, występujące pod różnymi postaciami, wywołują we mnie uczucia, których nie jestem w stanie zignorować”, tworzy swoiste z nich opowieści, których przemyślana narracja nie jest ani przerysowana, ani zbyt rozbudowana. Wydźwięk przekazu, uzupełniony trafnymi tytułami, jest jasny i klarowny. W mojej ocenie

wskazane przez habilitantkę dzieło spełnia wszelkie wymogi formalne i merytoryczne, aby uznać je za dzieło habilitacyjne.

OCENA OSIĄGNIĘĆ ARTYSTYCZNYCH

W części piątej „Autoreferatu”, zatytułowanej „Istotna aktywność naukowa albo artystyczna realizowana w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, szczególnie zagranicznej”, możemy natrafić na niezwykle bogaty wykaz aktywności związanych z udziałem w licznych artystycznych projektach, wystawach krajowych i zagranicznych, artystycznej rezydencji zagranicznej, a także działań związanych z fundacją Food Think Tank. Czynny udział w różnorodnych przedsięwzięciach oraz realizacja licznych dzieł artystycznych poza przedstawionym dziełem habilitacyjnym świadczą o autentycznym zaangażowaniu habilitantki w życie artystyczne w wielowymiarowym aspekcie, co zasługuje na najwyższe uznanie. Habilitantka w swym dorobku posiada również liczne nagrody i nominacje, jej prace znajdują się w zbiorach wielu krajowych muzeów.

OCENA OSIĄGNIĘĆ DYDAKTYCZNYCH, ORGANIZACYJNYCH I POPULARYZATORSKICH

Karina Anna Marusińska od 2010 r. była asystentką na Wydziale Ceramiki i Szkła Akademii Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu. Od 2016 r. do 2019 r. pełniła funkcję adiunkta. Od początku zatrudnienia współprowadziła dyplomującą Pracownię Ceramiki Kontekstualnej (od 2021 r. II Pracownia Projektowania Ceramiki Użytkowej), pracując z jej kierownikiem, prof. Mirosławem Kocińskim.

Brała czynny udział w korektach i przygotowaniu prac semestralnych oraz dyplomowych, sprawując opiekę merytoryczną nad studentami i studentkami zagranicznymi.

Stworzyła i wdraża autorski program nauczania, którego celem jest zrewidowanie podejścia do ceramiki poprzez dostosowanie się do zmieniających się potrzeb rynku, z większym naciskiem kładzionym na rolę designu i sztuki. Organizowała i realizowała liczne działania angażujące studentów w działalność ponadprogramową, np. plenery i warsztaty, w trakcie których brała udział w budowaniu plenerowych pieców do wypału ceramiki, opracowywała infrastrukturę wędzarni oraz pieców do celów kulinarnych.

W 2014 r. zainicjowała pierwszą w Polsce międzynarodową akcję charytatywną na rzecz walki z głodem — Empty Bowls. Od 2018 r. (uzyskaniu stopnia doktora) pełniła funkcję

promotorki 23 dyplomów licencjackich oraz recenzentki 19 dyplomów licencjackich i 9 dyplomów magisterskich. Otrzymała liczne honorowane wyróżnienia i nagrody.

Karina Anna Marusińska jest osobą niezwykle aktywną, wrażliwą na problemy społeczne. Wykazuje zaangażowanie w sprawy uczelni oraz dostrzega i wyraża chęć i konieczność przeprowadzenia zmian w niektórych obszarach jej działalności. Aktywnie angażuje się we wszelkie procesy związane z promocją kultury, sztuki oraz rozwiązywaniem problemów społecznych. Jej zaangażowanie i aktywność zdecydowanie zasługują na uznanie.

KONKLUZJA

Na podstawie wyczerpującego i doskonale przygotowanego przez dr Karinę Annę Marusińską materiału oraz jednoznacznie pozytywnej oceny jej dorobku artystycznego i dydaktycznego stwierdzam, że świadczą one o wysokich kompetencjach i kwalifikacjach habilitantki, stanowiąc wyjątkowy wkład w dyscyplinę, dydaktykę i upowszechnianie sztuki. Nie ulega dla mnie wątpliwości, że spełniają wymagania określone w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. — Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r., poz. 478). Wnioskuje o nadanie dr Karinie Annie Marusińskiej stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki, dyscyplinie artystycznej sztuki plastycznej i konserwacja dzieł sztuki.

Jarostaw Bogucki